

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΡΗΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ (Ι.Ρ.Ε.Σ.Ε.)

Επιστημονικό-μη κερδοσκοπικό σωματείο

irese.rhetoric@gmail.com

<https://www.rhetoricinstitute.edu.gr/>

**Πρόσκληση Υποβολής Άρθρων για τον
4ο Συλλογικό Ηλεκτρονικό Τόμο (e-book) «Ρητορική και Επικοινωνία» του Ι.Ρ.Ε.Σ.Ε.
με τίτλο:**

«Ρητορική, Δημοκρατία και Ενεργός Πολιτειότητα»

Η ρητορική, η δημοκρατία και η ενεργός πολιτειότητα αποτελούν αλληλένδετες έννοιες, διαχρονικά, από την αρχαιότητα μέχρι τη σύγχρονη εποχή. Ο Αριστοτέλης όρισε τη ρητορική ως «την ικανότητα να εντοπίζει κανείς σε κάθε περίπτωση όλα τα διαθέσιμα μέσα πειθούς», αναδεικνύοντας τον κεντρικό ρόλο της τέχνης του λόγου στη δημόσια ζωή. Στην κλασική δημοκρατία της Αθήνας του 5ου αιώνα π.Χ., η δύναμη του προφορικού λόγου ήταν θεμελιώδης για τη λειτουργία των θεσμών: σε μια κοινωνία άμεσης δημοκρατίας, οι πολίτες αγόρευαν στην Εκκλησία του Δήμου και στα λαϊκά δικαστήρια, επηρεάζοντας συλλογικές αποφάσεις μέσω επιχειρημάτων και πειθούς. Δεν είναι τυχαίο ότι στον αθηναϊκό «χρυσό αιώνα» η ρητορική εκπαίδευση καλλιεργήθηκε συστηματικά από σοφιστές και φιλοσόφους, ενώ περίφημοι ρήτορες, όπως ο Περικλής και αργότερα ο Δημοσθένης, αξιοποίησαν τον λόγο για να αναδείξουν δημοκρατικές αξίες. Οι μαρτυρίες δείχνουν ότι οι δημόσιες αντιπαραθέσεις συχνά βασιζόνταν περισσότερο στη δύναμη του λόγου παρά στα πραγματολογικά στοιχεία, καθιστώντας την καλή ρητορική ικανότητα απαραίτητο εφόδιο κάθε ενεργού πολίτη της εποχής.

Στη σύγχρονη κοινωνία, οι μορφές της δημοκρατίας έχουν εξελιχθεί, αλλά η σημασία της ρητορικής παραμένει εξίσου κρίσιμη. Ο δημόσιος λόγος –από τις κοινοβουλευτικές αγορεύσεις και τις πολιτικές ομιλίες μέχρι τις καμπάνιες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης– διαμορφώνει την κοινή γνώμη και επηρεάζει τις δημοκρατικές διαδικασίες. Η ενεργός πολιτειότητα προϋποθέτει την ικανότητα των πολιτών να εκφράζονται, να επιχειρηματολογούν και να συμμετέχουν σε διάλογο για τα κοινά. Όπως υπογραμμίζει η σύγχρονη σχετική βιβλιογραφία, η επικοινωνία βρίσκεται στο επίκεντρο της ανθρώπινης κοινωνίας: οι λέξεις και οι ιδέες μας “δημιουργούν τον κόσμο γύρω μας” και η ενεργή εμπλοκή μέσω διαλόγου είναι αυτή που μας επιτρέπει να οικοδομούμε συνδεδεμένες, δημοκρατικές κοινότητες. Με άλλα λόγια, η ίδια η **δημοκρατική κουλτούρα** συνδέεται άρρηκτα με τις ρητορικές πρακτικές: η δημόσια επιχειρηματολογία, ο πειστικός λόγος και ο κριτικός διάλογος αποτελούν εργαλεία με τα οποία ο πολίτης πραγματώνει τον ρόλο του.

Δεν είναι τυχαίο ότι διεθνείς εκπαιδευτικές πολιτικές δίνουν έμφαση στην καλλιέργεια των επικοινωνιακών δεξιοτήτων, της ρητορικής και της κριτικής σκέψης από νεαρή ηλικία, ώστε οι νέοι να καταστούν ικανοί να συμμετέχουν ενεργά στα δημοκρατικά δρώμενα της κοινότητας. Παραδείγματα από διαφορετικά κράτη και συστήματα παιδείας –από προγράμματα

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΡΗΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ (Ι.Ρ.Ε.Σ.Ε)

διδασκαλίας debate και ρητορικής σε σχολεία, μέχρι δράσεις ευαισθητοποίησης πολιτών στα δικαιώματα και τη συμμετοχή– επιβεβαιώνουν την οικουμενική αξία της ρητορικής ως πυρήνα της δημοκρατικής αγωγής και πράξης.

Με βάση τα παραπάνω, ο προτεινόμενος τόμος επιδιώκει να συγκεντρώσει μελέτες και άρθρα που διερευνούν ποικιλότροπα τη σύνδεση της ρητορικής με τη δημοκρατία και την ενεργό πολιτειότητα. Ενδεικτικοί θεματικοί άξονες για υποβολή άρθρων περιλαμβάνουν:

- **Ανάλυση πολιτικού λόγου και ανάδειξη δημοκρατικών αξιών:** Πώς ο πολιτικός και δημόσιος λόγος διαμορφώνει ή προβάλλει τις αξίες της δημοκρατίας; Μελέτες ρητορικής ανάλυσης λόγων ηγετών, κοινοβουλευτικών συζητήσεων, προεκλογικών ομιλιών κ.ά. που φωτίζουν τη σχέση λόγου και δημοκρατικών αρχών.
- **Εκπαιδευτικά προγράμματα για την επιχειρηματολογία και την πολιτειότητα:** Πρωτοβουλίες και πρακτικές στην εκπαίδευση (σχολική, πανεπιστημιακή ή δια βίου μάθηση) που καλλιεργούν τη ρητορική ικανότητα, την κριτική σκέψη και την ιδιότητα του ενεργού πολίτη. Ρητορικοί όμιλοι, διαγωνισμοί αντιλογίας (debate), προγράμματα πολιτικής αγωγής κ.ά. ως πεδία μάθησης της δημοκρατικής συμμετοχής.
- **Η ρητορική στην υπηρεσία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων:** Ο ρόλος του λόγου στην προάσπιση δικαιωμάτων και την κοινωνική δικαιοσύνη. Ρητορικές στρατηγικές σε κινήματα πολιτικών δικαιωμάτων, λόγοι ηγετών και ακτιβιστών (εγχώριων ή διεθνών) που κινητοποίησαν την κοινή γνώμη υπέρ της ισότητας, της ελευθερίας και της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας.
- **Διαχρονικές μορφές ρητορικής παρέμβασης σε δημοκρατικά συστήματα:** Ιστορικές προσεγγίσεις για το πώς η ρητορική χρησιμοποιήθηκε σε διαφορετικές δημοκρατικές κοινωνίες. Από την αρχαιότητα και τη ρωμαϊκή ρεπούμπλικα, μέχρι τον Διαφωτισμό, τα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα ή σύγχρονες μεταβάσεις σε δημοκρατία, εξετάζονται οι τρόποι με τους οποίους η πειθώ διαμόρφωσε την πορεία των πολιτικών θεσμών.
- **Ο ρόλος της επιχειρηματολογίας στη συμμετοχή των νέων στα κοινά:** Πώς η ικανότητα διατύπωσης επιχειρημάτων και οι δεξιότητες δημόσιας έκφρασης επηρεάζουν τη συμμετοχή των νέων πολιτών στη δημοκρατική ζωή; Μελέτες περίπτωσης από μαθητικά συμβούλια, οργανώσεις νέων, φοιτητικές κοινότητες ή διαδικτυακές πλατφόρμες, όπου ο νεανικός λόγος συμβάλλει στη λήψη αποφάσεων και τον κοινωνικό διάλογο.
- **Ψηφιακός λόγος και συμμετοχή στα κοινωνικά δίκτυα:** Η επίδραση της ψηφιακής επικοινωνίας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στη ρητορική της δημοκρατίας. Θεματικές όπως ο ρόλος του Twitter, των blogs ή των διαδικτυακών φόρουμ στον δημόσιο διάλογο, η ρητορική των memes και των viral μηνυμάτων, οι προκλήσεις της παραπληροφόρησης και της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο, αλλά και οι δυνατότητες των ψηφιακών κοινοτήτων για ουσιαστική συμμετοχή στα κοινά.

Οι παραπάνω άξονες είναι ενδεικτικοί. Καλούνται οι ενδιαφερόμενοι συγγραφείς να προτείνουν πρωτότυπες εργασίες που εμπίπτουν στο ευρύτερο τρίπτυχο **ρητορική – δημοκρατικός λόγος – ενεργός πολιτειότητα**, αξιοποιώντας θεωρητικές, εμπειρικές, παιδαγωγικές, πολιτικές ή πολιτισμικές προσεγγίσεις. Η θεματολογία του τόμου είναι σκόπιμα διευρυμένη, προκειμένου να συμπεριλάβει τόσο θεωρητικές μελέτες όσο και εφαρμοσμένες έρευνες ή καινοτόμες πρακτικές από την Ελλάδα και το διεθνές περιβάλλον.

Τον υπό έκδοση τόμο της σειράς «Ρητορική και Επικοινωνία» θα επιμεληθεί και θα εκδώσει το

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΡΗΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ (Ι.Ρ.Ε.Σ.Ε)

Ινστιτούτο Ρητορικών και Επικοινωνιακών Σπουδών Ελλάδας (Ι.Ρ.Ε.Σ.Ε.), συνεχίζοντας την προσπάθεια προβολής και προαγωγής της ρητορικής παιδείας. Στόχος της έκδοσης είναι να αναδείξει τη δυναμική σχέση μεταξύ ρητορικής και δημοκρατικού βίου, φωτίζοντας πώς ο λόγος μπορεί να διαμορφώσει ενεργούς και υπεύθυνους πολίτες. Μέσα από τα άρθρα που θα συγκεντρωθούν, επιδιώκεται να εμπλουτιστεί ο επιστημονικός διάλογος γύρω από τα ακόλουθα ερωτήματα: **Πώς μπορεί η ρητορική θεωρία και πράξη να ενισχύσει τη δημοκρατία; Με ποιους τρόπους η καλλιέργεια του λόγου συμβάλλει στην εκπαίδευση του ενεργού πολίτη; Ποιες προκλήσεις και ποιες δυνατότητες αναδύονται στη σημερινή εποχή για τον δημοκρατικό λόγο;** Η έκδοση φιλοδοξεί να συγκεντρώσει ένα πολυδιάστατο φάσμα προσεγγίσεων, λειτουργώντας ως σημείο αναφοράς για μελετητές και εκπαιδευτικούς, αλλά και ως εργαλείο περαιτέρω ευαισθητοποίησης του κοινού σχετικά με τη σημασία της ρητορικής στην κοινωνία των πολιτών.

Η πρόσκληση απευθύνεται σε ακαδημαϊκούς, φοιτητές/τριες, ερευνητές/τριες, εκπαιδευτικούς και στελέχη εκπαίδευσης και σε ειδικούς που δραστηριοποιούνται στα πεδία της ρητορικής, της επικοινωνίας, της γλωσσικής έκφρασης, των πολιτικών επιστημών, της παιδαγωγικής, της φιλολογίας, της ιστορίας, της κοινωνιολογίας και γενικότερα των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών. Ενθαρρύνονται, επίσης, οι νέοι επιστήμονες (υποψήφιοι διδάκτορες, κάτοχοι μεταπτυχιακών τίτλων) να συμμετάσχουν.

Διαδικασία Υποβολής: Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται αρχικά να υποβάλουν μια **περίληψη** της προτεινόμενης εργασίας, έκτασης έως 300 λέξεων. Η περίληψη θα πρέπει να περιγράφει σαφώς τον σκοπό, το θεωρητικό πλαίσιο, τη μεθοδολογία (όπου εφαρμόζεται) και τα αναμενόμενα συμπεράσματα/συνεισφορά του άρθρου. Κάτω από την περίληψη, παρακαλείσθε να περιλάβετε σύντομο βιογραφικό σημείωμα του/των συγγραφέα/ων (έως 100 λέξεις) καθώς και στοιχεία επικοινωνίας (e-mail και τηλέφωνο).

Προθεσμίες & Ορόσημα:

1. **Υποβολή περίληψης:** έως **25 Μαΐου 2025** – αποστολή μέσω email (βλ. στοιχεία επικοινωνίας παρακάτω).
2. **Απάντηση επί της πρότασης:** έως **31 Μαΐου 2025** – οι συγγραφείς θα ενημερωθούν για την αποδοχή ή μη των περιλήψεων τους από την επιστημονική επιτροπή του τόμου.
3. **Υποβολή πλήρους άρθρου:** έως **31 Ιουλίου 2025** – για τις προτάσεις που θα επιλεγούν, θα ζητηθεί η κατάθεση του ολοκληρωμένου άρθρου (έκτασης ~5.000 λέξεων). Όλα τα υποβαλλόμενα άρθρα θα περάσουν από διαδικασία κρίσης και επιμέλειας πριν την τελική δημοσίευση.

Στοιχεία Επικοινωνίας: Η υποβολή των περιλήψεων (και αργότερα των άρθρων) θα γίνεται ηλεκτρονικά, στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου: irese.rhetoric@gmail.com. Για οποιεσδήποτε διευκρινίσεις ή πρόσθετες πληροφορίες, μπορείτε να απευθύνεστε στο ίδιο email. Εναλλακτικά, πληροφορίες για τον τόμο και το Ι.Ρ.Ε.Σ.Ε. θα αναρτώνται και στον επίσημο ιστότοπο (<https://www.rhetoricinstitute.edu.gr/>) και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης του Ινστιτούτου.

Ανυπομονούμε για τις προτάσεις σας και τη συμβολή σας σε αυτή τη σημαντική πρωτοβουλία. Μέσα από τη συλλογική αυτή έκδοση, ευελπιστούμε να φωτιστούν νέες οπτικές και να προωθηθεί ο διάλογος γύρω από τη ρητορική, τη δημοκρατία και την ενεργό πολιτειότητα – αξίες που βρίσκονται στον πυρήνα μιας ζωντανής και συμμετοχικής κοινωνίας.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΡΗΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ (Ι.Ρ.Ε.Σ.Ε)

Με εκτίμηση,

Η οργανωτική και επιστημονική επιτροπή του 4ου Τόμου «Ρητορική και Επικοινωνία» του Ι.Ρ.Ε.Σ.Ε.

Σημείωση: Όλα τα άρθρα που θα δημοσιευθούν στον τόμο θα υποβληθούν σε επιστημονική κρίση. Η έκδοση θα πραγματοποιηθεί σε ηλεκτρονική μορφή (e-book) με διαθέσιμη πρόσβαση μέσω του Ι.Ρ.Ε.Σ.Ε. Περισσότερες λεπτομέρειες για το χρονοδιάγραμμα έκδοσης και τις προδιαγραφές μορφοποίησης των τελικών άρθρων θα παρασχεθούν στους συγγραφείς των εγκεκριμένων προτάσεων.

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΡΗΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ (Ι.Ρ.Ε.Σ.Ε)**

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΡΗΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ (Ι.Ρ.Ε.Σ.Ε)**

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΡΗΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ (Ι.Ρ.Ε.Σ.Ε)**

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΡΗΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ (Ι.Ρ.Ε.Σ.Ε)**
